

הוספת מטרות לחברת נתיבי ישראל - החברה הלאומית לתשתיות תחבורה בע"מ ותיקון

החלטות ממשלה

הצעה להחלטה

מ ח ל י ט י מ :

1. בהמשך להחלטות הממשלה מס' 1716 מיום 6 ביולי 1986, מס' 1080 מיום 13 בפברואר 2000, מס' 779 מיום 15 בספטמבר 2003, מס' 3360 מיום 6 במרץ 2005, מס' 3368 מיום 30 במרץ 2008, מס' 4463 מיום 1 בפברואר 2009, מס' 1421 מיום 24 בפברואר 2010, מס' 2176 מיום 29.7.2010, מס' 3512 מיום 24 ביולי 2011, מס' 2050 מיום 7 באוקטובר 2014, מס' 2262 מיום 8 בינואר 2017 ומס' 2973(חכ/72) מיום 11 באוגוסט 2017, מס' 421 מיום 7 באוקטובר 2020, ומס' 1305 מיום 17 במרץ 2022 (להלן - החלטה 1305), ובהתאם לסעיפים 5 ו-6 לחוק החברות הממשלתיות, התשל"ה-1975 (להלן - "חוק החברות הממשלתיות"), לתקן את מטרותיה של חברת נתיבי ישראל - החברה הלאומית לתשתיות תחבורה בע"מ (להלן - "חברת נתיבי ישראל"), כדלקמן:

א. במקום סעיף קטן (10) שהתווסף למטרות חברת נתיבי ישראל בהחלטה 1305

יבוא:

"(10) תכנון, פיתוח, קידום, ניהול ביצוע, אחזקה והפעלת פרויקטים תחבורתיים שיש בהם לתמוך בהפחתת הגודש בתווך העירוני הכולל את היישובים הבאים: מזרח: קצרין, קרית שמונה, צפת, טבריה, בית שאן, ראש העין, מודיעין-מכבים-רעות, אלעד.

צפון השרון: חדרה, נתניה, פרדס חנה-כרכור, אור עקיבא, קיסריה.
דרום: אשדוד, אשקלון, קריית גת, קריית מלאכי, גדרה, שדרות, באר שבע, אופקים, דימונה, נתיבות, ערד, ירוחם ואילת.
יו"ש: מודיעין עילית, אריאל, בית"ר עילית, גבעת זאב ומעלה אדומים.

ב. לאחר סעיף קטן (10) למטרות חברת נתיבי ישראל יבוא:

"(11) תכנון, פיתוח, קידום וניהול הביצוע של הקמה ותחזוקה של מנחתים והליפורטים.

"(12) קידום, תכנון, הקמה ותחזוקה וניהול עמדות טעינה חשמליות.

2. לקבוע כי חברת נתיבי ישראל תהיה זרוע ביצוע למטלות בתחומי הניהול לעניין המטרות שהתווספו בהתאם לסעיף 1 להחלטה זו. פעילות החברה לביצוע מטרותיה לפי החלטות הממשלה בעניינה תיעשה על בסיס הסכם בין הממשלה לחברה. הוראות סעיף זה כפופות לקבלת האישורים הנדרשים על פי דין, לרבות תקנה 3ד(ב) לתקנות חובת המכרזים, התשנ"ג-1993.

3. רשות החברות הממשלתיות תפעל לתיקון מסמכי היסוד של החברה בהתאם לאמור בהחלטה זו.

4. יובהר כי בכל מקרה ביצוע תפקידי חברת נתיבי ישראל באזור יהודה ושומרון יהיה בהתאם לדין החל באזור ולאחר קבלת האישורים הנדרשים לכך בהתאם לדין המקומי ולתחיקת הביטחון באזור.

דברי הסבר

כמות כלי הרכב הנכנסים למטרופולינים בישראל מצויה מזה זמן רב במגמת עלייה אשר כפועל יוצא מעלה את רמת הגודש בכבישים. בכדי להקל את רמת הגודש ולשנות את דפוסי ההתניידות של משתמשי הדרך מיישם משרד התחבורה מדיניות המקדמת את הפחתת התלות ברכב הפרטי. מימוש המדיניות תלוי בנקיטת צעדים משמעותיים כגון השקעה בתשתיות התומכות באמצעי תחבורה אלטרנטיביים.

בשל צורך השעה לקדם פרויקטים תחבורתיים שיאפשרו ליישם ולקדם את מדיניות הממשלה להפחתת הגודש במטרופולינים, להקלה בעומסי התנועה נדרש להוסיף מטרה לחברת נתיבי ישראל – החברה הלאומית לתשתיות תחבורה בע"מ (להלן: "נתיבי ישראל") על מנת שהפרויקטים התחבורתיים במרחבים העירוניים המפורטים בהצעה יעלו בקנה אחד עם מטרותיה.

נתיבי ישראל התמחתה בשנים האחרונות בקידום פתרונות לגודש, באמצעות יצירת תשתיות העדפה לתחבורה ציבורית בדרכים, באמצעות פתרונות טכנולוגיים ובאמצעות פרויקט סל גודש לפתרון צווארי בקבוק ברשת הדרכים ומשכך יש לה את הניסיון הדרוש בקידום פרויקטים תחבורתיים מסוג זה.

זאת ועוד, הסיכום התקציבי האחרון לשנים 2023-2024 שנחתם בין משרד האוצר למשרד התחבורה שם דגש על הדחיפות בהקלת העומס בכבישים. משכך, ובשל צורך השעה, הרי שנדרש לחלק בין חברות התשתית את עומסי הפעילות באופן שיתאים לקיבולת של כל חברה ויאִיץ את הביצוע וזאת למען הגשמת מדיניות הממשלה בצורה המיטבית. חברת נתיבי ישראל החלה לפעול במרחב העירוני בהתאם להחלטת ממשלה מס' 1305 מיום 17 במרץ 2022, בחלק מהאזורים המצוינים לעיל. החלטה זו נועדה לחדד ולהסדיר את כלל המרחבים בהם החברה מוסמכת לפעול לשם חלוקת עבודה וסמכויות קוהרנטית, למען הגברת האפקטיביות התפעולית, ויצירת קישוריות ורישות מיטבי בין פרויקטים תחבורתיים שונים במרחב.

לאור האמור, מבוקש להסמיק את חברת נתיבי ישראל, אשר הפגינה יכולות גבוהות לניהול פרויקטים, לתכנון, פיתוח, קידום, ניהול ביצוע והפעלת פרויקטים תחבורתיים שיש בהם לתמוך בהפחתת הגודש באזורים הגיאוגרפים המפורטים לעיל.

כמובהר לעיל, מטרה דומה, ביחס לתכנון, קידום וביצוע פרויקטים תחבורתיים עירוניים ומטרופוליניים בכל רחבי הארץ, מופיעה במטרותיה של חברת נתיבי איילון, ואולם, כאמור, גורמי המקצוע סבורים כי יש להסמיק חברה נוספת לעשות כן, וזאת בהתייחס לאיזור הגאוגרפי האמור.

הסכמי המסגרת של החברות יקבעו את גבולות האחריות של החברות כך שלא תיווצר חפיפה בפעילותן בהתאם למטרות שהוגדרו בהחלטת ממשלה זו. לצד זאת ולמען הסר ספק יובהר כי פרויקטים לתכנון וביצוע באזורים המוזכרים אשר הוטלו בעבר על נתיבי איילון ומנוהלים על ידם בזמן קבלת החלטה זו יישארו ויושלמו על ידי חברת נתיבי איילון. כמו כן, חברת נתיבי איילון תמשיך בביצוע תכנון אסטרטגי תחבורתי בכל רחבי הארץ למעט מרחב ירושלים, וזאת בהתאם למטרות החברה.

נוסף להוספת המטרות בתחום העירוני, מוצע להוסיף לחברת נתיבי ישראל מטרות בשני תחומים נוספים, כמפורט להלן.

עמדות טעינה:

החלטת ממשלה מס' 541 מיום 24 באוקטובר 2021 בעניין אישור עדכון לתכנית הלאומית להתייעלות באנרגיה והפחתת פליטות גזי החממה אימצה את התכנית הלאומית להתייעלות באנרגיה לשנים 2021 – 2030 בכפוף למפורט בהחלטה (להלן – החלטת הממשלה). סעיף 7 להחלטה קובע כך:

”מעבר לתחבורה יעילה באנרגיה ודלת פליטות – עידוד פריסת עמדות טעינה

להטיל על שרת האנרגיה להביא לפריסת תשתיות לתחבורה חשמלית ברחבי הארץ. לצורך כך יעמיד משרד האנרגיה תקציב בסך 60 מלש”ח, על פני השנים 2022-2023.”

חברת נתיבי ישראל פועלת לשפר את רמת השירות לנוסע וקיום תקני בטיחות (מטרה מס' 4 לתקנון). החברה הציגה עבודת המטה לפריסה של תחנות טעינה בתחום זכות הדרך, בכדי לתמוך במגמה של עלייה בכמות הרכבים החשמליים אשר גדלה וצפויה אף להמשיך ולגדול בשנים הקרובות.

כיוון שהשטחים בצדי הדרך ובזכות הדרך מצויים באחריות ותחת רשות התמרור של חברת נתיבי ישראל עליה לאפשר את הגישה לתחנות הטעינה העתידיות שיוקמו, וכן להציע מיקומים מיטביים לתוכניות אלו זאת באמצעות מכרז לשוק הפרטי בדומה לנעשה על ידי חברת חוצה ישראל להקמת עמדות טעינה לאורך כביש 6.

דברי הסבר מנחתים:

במסגרת הצעת החלטה זו מוצע להוסיף למטרות חברת נתיבי ישראל מטרה נוספת שמהותה תכנון, פיתוח, קידום וניהול הביצוע, של מנחתים בהתאם להחלטת משרד התחבורה.

לחברת נתיבי ישראל קיימת כבר כיום מטרה שמהותה קידום שדה תעופה משלים לשדה תעופה בן גוריון, כאמור. כמו כן ולאור ניסיונה – בהקשר זה הוחלט להוסיף לה את המטרה המפורטת בהחלטה זו אשר תאפשר לה לבצע פרויקטים במנחתים לסוגי הפעלה שונים בהתאם להגדרות בחוק הטיס התשע”א 2011. יצוין כי אין כל חברה ממשלתית תחבורתית אחרת אשר לה מטרה דומה ו/או זהה בתקנון למטרה אותה מבוקש להוסיף בהחלטה זו וגם לא חברה ממשלתית תחבורתית אשר לה מטרה אחרת מתחום התעופה ולכן הוחלט לנתב את הטיפול בקידום הפרויקטים האמורים לחברת נתיבי ישראל ולא לחברת ממשלתית אחרת. למעלה מן הצורך, למען הסר ספק יובהר שאין באמור בהחלטה זו כדי לשנות או לגרוע מביצוע פעולות בתחום התעופה התחבורתית ברום הגבוה והנמוך על ידי חברת נתיבי איילון במסגרת פרויקטים המקודמים על ידה לעניין פעילות רחפנים.

לאור האמור לעיל ובשים לב לתקנה 3(ד)(ב)(1)(א) לתקנות חובת המכרזים חברת נתיבי ישראל מהווה זרוע ביצוע למטלות ישירות בתחומי פעילות שבהם אין לה תחרות בכל הקשור למנחתים. הנסיבות המפורטות לעיל כמו גם הצורך המידי והמיוחד שהתעורר בנסיבות העניין באים לידי ביטוי במטרה זו.

אשר על כן, ובשים לב לתקנה 3(ד) לתקנות חובת המכרזים התשנ”ג-1993 (להלן – תקנות חובת המכרזים) מוצע לקבוע, כי נתיבי ישראל תהווה זרוע ביצוע בתחומי הניהול. כפי שפורט לעיל, מתקיימים התנאים במקרה זה לעניין זרוע ביצוע בתחום הניהול, בהתאם להוראות תקנות חובת המכרזים. האמור בהצעה בעניין זה כפוף לקבלת האישורים הנדרשים על פי דין, לרבות תקנה 3(ב) לתקנות חובת המכרזים, התשנ”ג-1993.

בהתאם לסעיף 11(ב) לחוק החברות הממשלתיות, התשל"ה-1975, חוות דעת רשות החברות הממשלתית היא שאין מניעה לאישור ההצעה.

רקע כללי, נתונים כלכליים והשפעה על משק המדינה

אין.

תקציב

אין השפעה.

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

אין השפעה.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

השר לשיתוף פעולה אזורי – תומך.

החלטות קודמות של הממשלה

מס' 2973(חכ/72) מיום 11 באוגוסט 2017 ;

מס' 421 מיום 7 באוקטובר 2020 ;

מס' 1305 מיום 17 במרץ 2022.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

מצורפת חוות דעת.

מגישה: שרת התחבורה והבטיחות בדרכים

ג' באב התשפ"ג
21 ביולי 2023

משרד התחבורה
והבטיחות בדרכים

לשכה משפטית

ירושלים, א' אב, התשפ"ג
19 ביולי 2023

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה

נושא הצעת החלטה

הוספת מטרות לחברת נתיבי ישראל - החברה הלאומית לתשתיות תחבורה בע"מ ותיקון החלטות ממשלה

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים

1. חברת נתיבי ישראל - החברה הלאומית לתשתיות תחבורה בע"מ (להלן - חברת נתיבי) הוקמה בהמשך להחלטת ממשלה מס' 779 מיום 15.9.2003, אשר במסגרתה החליטה הממשלה על סגירת מע"צ והקמת חברה ממשלתית בבעלות מלאה של המדינה, אשר תעסוק בתכנון, פיתוח, הקמה ואחזקה של דרכים בין עירוניות.
2. קביעת מטרותיה של חברה ממשלתית ושינוי של המטרות מחייבים החלטה של הממשלה בהתאם לסעיפים 5, 6 ו-11(א) לחוק החברות הממשלתיות, התשל"ה - 1975.
3. במהלך השנים הוסיפה הממשלה מטרות נוספות למטרות החברה. במסגרת זו, בהחלטת ממשלה מס' 1305 מיום 17.3.2022 הוסמכה חברת נתיבי להתחיל לפעול באזורים מסוימים במרחב העירוני, כפי שפורטו בהחלטה הנ"ל.
4. כאמור בדברי ההסבר להצעת ההחלטה, חברת נתיבי התמחתה בשנים האחרונות בקידום פתרונות לגודש, באמצעות יצירת תשתיות העדפה לתחבורה ציבורית בדרכים, באמצעות פתרונות טכנולוגיים ובאמצעות פרויקט סל גודש לפתרון צווארי בקבוק ברשת הדרכים ומשכך יש לה את הניסיון הדרוש בקידום פרויקטים תחבורתיים מסוג זה.
5. כעת, מוצע להרחיב את תחום פעילותה של חברת נתיבי במרחב העירוני, באזורים שפורטו בהצעה, במטרה לתת מענה לצרכי השעה בקידום פרויקטים תחבורתיים שיאפשרו ליישם ולקדם את מדיניות הממשלה להפחתת הגודש במטרופולינים ובמרחבים עירוניים ולהקלה בעומסי התנועה. כאמור בדברי ההסבר להצעה, תיקון המטרות כאמור נועד לאפשר את חלוקת עומסי הפעילות בין חברות התשתית הפועלות כזרועות ביצוע של משרד התחבורה והבטיחות בדרכים באופן שיתאים לקיבולת של כל חברה ויאץ את הביצוע לטובת הגשמת מדיניות הממשלה בצורה המיטבית.
6. יצוין כי מטרה דומה, של קידום וביצוע פרויקטים תחבורתיים עירוניים ומטרופוליניים בכל הארץ מופיעה גם במטרותיה של חברת נתיבי איילון בע"מ. בנוסף, מטרותיה של חברת חוצה ישראל כוללות תכנון, פיתוח, קידום וניהול ביצוע של פרויקטים תחבורתיים

עירוניים ומטרופולינים באזור חיפה והצפון, המהווים, תומכים או נלווים לפרויקטי תחבורה ציבורית או פרויקטים שיש בהם להפחית את השימוש ברכב הפרטי. בהתאם למוצע, ובדומה למה שהוצע בעקבות החלטה 1305 הנ"ל, הכוונה היא לקבוע בהסכמי המסגרת של החברות את גבולות האחריות שלהן.

7. בנוסף לאמור, מוצע בהצעה להוסיף לחברת נת"י מטרה שעניינה קידום, תכנון, הקמה תחזוקה וניהול עמדות טעינה חשמליות, זאת במטרה לאפשר תכנון והקמת עמדות כאמור בשטחים שבצדי הדרכים ובזכות הדרך שמצויים באחריות ותחת רשות התמרון של חברת נת"י. כאמור בדברי ההסבר חברת נת"י ישראל פועלת לשפר את רמת השירות לנוסע וקיום תקני בטיחות (מטרה מס' 4 לתקנון), והוספת המטרה המתבקשת כעת נועדה כדי לתמוך במגמה של עלייה בכמות הרכבים החשמליים אשר גדלה וצפויה אף להמשיך ולגדול בשנים הקרובות. לאחר קבלת ההחלטה ניתן יהיה לעגן בהסכם המסגרת עם החברה את פעילותה בתחום זה, ביחס לדרכים שבאחריותה,
8. עוד מוצע להוסיף למטרות חברת נת"י ישראל מטרה נוספת שמהותה תכנון, פיתוח, קידום וניהול הביצוע, של מנחתים בהתאם להחלטת משרד התחבורה. לחברת נת"י ישראל קיימת כבר כיום מטרה שמהותה קידום שדה תעופה משלים לשדה תעופה בן גוריון, כאמור. בהמשך לכך מוצע להוסיף לה את המטרה המפורטת בהחלטה זו אשר תאפשר לה לבצע פרויקטים במנחתים לסוגי הפעלה שונים בהתאם להגדרות בחוק הטיס התשע"א-2011. יצוין כי אין אף חברה ממשלתית תחבורתית אחרת אשר לה מטרה דומה ו/או זהה בתקנון למטרה אותה מבוקש להוסיף בהחלטה זו ואין גם חברה ממשלתית תחבורתית אשר לה מטרה אחרת מתחום התעופה.
9. כפי שעולה מההצעה ומדברי ההסבר, לעניין המטרות המוצעות, מוצע כי החברה תפעל כ"זרוע ביצוע" בתחומי הניהול בכפוף להחלטת צוות המנכ"לים, כהגדרתו בתקנה 3ד(ב) לתקנות חובת מכרזים, תשנ"ג-1993 ("תקנות חובת המכרזים"). עוד מובהר בהצעה כי את פעילות החברה בתחומים המנויים בה, כזרוע ביצוע של משרד התחבורה, יש לעגן בהסכם בהתאם לתקנות חובת המכרזים.
10. כפי שצוין בדברי ההסבר להצעה, בהתאם לסעיף 11(ב) לחוק החברות הממשלתיות, התשל"ה-1975, חוות דעת רשות החברות הממשלתית היא שאין מניעה לאישור ההצעה.
11. בהצעה מובהר עוד כי בכל מקרה ביצוע תפקידי חברת נת"י ישראל באזור יהודה ושומרון יהיה בהתאם לדין החל באזור ולאחר קבלת האישורים הנדרשים לכך בהתאם לדין המקומי ולתחיקת הביטחון באזור.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרון

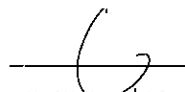
אין.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת אליהם

הצעת ההחלטה מתואמת עם הלשכות המשפטיות במשרד האוצר, במשרד לשיתוף פעולה אזורי, ברשות החברות הממשלתיות ובמשרד הביטחון.

עמדת היועצת המשפטית של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה

אין מניעה משפטית לאישור הצעת ההחלטה.

יעל כהן, עו"ד

היועצת המשפטית

משרד התחבורה והבטיחות בדרכים